ce quidem in laudis ſacrificio vocis canticum, dum cor victimæ ut ſuum tantùm rapit cœlum.

Bocch. d. *Ut raptum à corvo Hermocrati Dijs fortè litanti,*
Cor felix quondàm fecerat auxilium.

Vid. in *Ephemer.* 8. *Febr.* Surſùm profectò corda, ſi ex utroqne conſtat muſica. Ictum enim cor, ut accinit Tibull. *lib.* 3. *Eleg.* 4. v.40.

Tibull. *Felices cantus ore ſonante dedit.*

DIDASCALIA V.

Principis miniſterium, prompta expeditio cauſarum.

1 VIdetur nonnullis, ſplendore dignitatis attonitis; regere, nil aliud eſſe, niſi oſtentationem ſplendoris dignitatis. Unde ſeſe exhibent librato corpore, motili capite, criſpà ſalivà, buccula ſtudiosè plicata, ſimiarum formà, in publicum ſpectaculum & in riſum: quandoquidem qui achriogeli ſpectant, meritorum ullam haud vident auctoritatem, ſed auctoritatis duntaxàt futilem oſtentationem: qui quidem cùm nihil ſint, invito honore ambulant in magnis & mirabilibus ſuper ſe; ſui memores, & obliti prorſùm muneris: igitur illis, quoniam indigni honoris, fatuè videtur, quòd alijs honoris labor, illis verò tantùm honor. O magni in magnis! Quàm affabrè tinctę alę volitantis papilionis! Idem eſt otioſum eſſe, ac nihil operis in opere facere. Totum maieſtas, & tota ſtoliditas.

Præſides ad nihilum, dignitatis ſpectrum.

Martial. 2. 86. *Turpe eſt difficiles habere nugas:*
Et ſtultus labor eſt ineptiarum.

Etenim quod in privatis hominibus luxus, Principum dedecus; ſibi in maieſtatem ac deſidiam imperio ſervato, quod debet deſtinari bono publico.

Lucan. 2. v.382. ——*Patriæque impendere vitam,*
Nec ſibi, ſed toti genitum ſe credere mundo.

Quid facient qui nihil agunt? vitam cum tempore terunt. *Multorum vita ficta & oſtentationi parata*: inquit Senec. de *Tranquill.* cap. 15. igitur cùm otium non appareät, ſed emineät, & vitæ exercitium nil niſi otium, tendens in faſtum & luxum; ſub larva rutila exprimente dignitatem, ſunt homines apparenter quoäd ſpeciem.

Senec.

2 *Prophetæ prophetabant*: dicit noſtra Tautologia. Exponitur munus & uſus muneris, tanquàm exercitium dignitatis; ut ex munere conſtet vita regentis: etenim deſes incurià ſimilis mortuo, ſi muneris oſtentatio ſine ullo muneris exercitio. *Miniſterium in miniſtrando*: ait Doctor Gentium. Videtur ſtolidis accipientibus officium, officium accipere & nequaquàm miniſterium. Paulusque officium miniſterium vocat, ut officium utentis, officium pateät: igitur ſi miniſtrando comprobatur miniſterium, ſine officij muneribus non eſt officium. Ratio ſub manum. Miniſterium ſine uſu, eſt ſervitus dignitatis: cum exercitio, opus dignitati ſervientis. Vernaculè: *Servir al officio, ò ſervirſe del officio.* Primum eſt oſtentatio muneris in oſtentationem vanitatis: ſecundum, onus miniſterij in ſervitutem; quippe idem munus & onus: munerisque exponitur uſus; quia munus munus, per miniſterium in opus. Habet officium & ſervire & honorare. Habet occupationem & ſervitutem. Ex utroque conſtat dignitas, ut in honore ſit claritas: diciturque iurè miniſterium in miniſtrando; quippe ſine ſervitute, miniſterium ſine officio. Utrumque ſumendum, igitur ex utroque habiti & habentis exercitium. Unde ſi habens non haberet ſine oſtentatione honoris: habitum non habetur ſine officio ſervitutis. Aſtruit idem Paulus, alloquens Timotheum: *Miniſterium tuum imple.* Nunquid in dignitate tanta diminutum miniſterium? Utique, dum illius occupatio ſine ſervitutis exercitio; quæ ſervitus, complementum eſt muneris, in ſplendorem ampliſsimæ dignitatis: diciturque miniſterij plenitudo, ubi miniſterium habetur in miniſtrando; quoniam aliter dignitas occupatur, ſed non impletur. Vividè æquivoco vernaculo: *No ſe cumple.* Nullo modò: etenim conſulitur dignitati ſine dignitatis onere; & in ſplendore honoris, qui præëſt faſtigio, ſolo nomine pręſes. *Quædam tempora* (ait Stoic. *Epiſt.* 1.) *eripiuntur: quædam ſubducuntur: quædam effluunt.* Curandum eſt, ne effluat, quod effluit, nec volatile volet; igitur quod in regimen, vel ſubductum non eripitur, modò ad cauſas dirimendas redimatur: verùm eripitur quod habetur, ſi volatile tempus inter ineptias conſumitur.

3. Reg. 22. 10. — Rom. 12. 7. — *Conſtituuntur ad oſtentationem dignitatis.* — *Non ſerviunt officio ſed officium ſervit.* — 2. Tim. 4. 5. — Senec.

3 Actiones in iuſto allegoricè ſæpe ſumi pro improbitate, alieno prorsùm colore; diximus alibi. Moyſes ergo paſcebat oves, minans virgà directionis in interna ſolitudinis. Vidit à longè rubum cum igne ludentem, plenumque floribus inter ignem: viſio

uti

uti nova placuit, & curioſitatem in examen pupugit. Rab. Vid. Ionath. & Philon. 1. de *Vit. Moyſis.* Unde ſibi dixit: *Vadam & videbo viſionem hanc magnam.* Magna ſanè viſio & delectabilis oculis; ſed maius, cuſtodia gregis. Pervenit ubi rubus virore ludebat flammam: illique virgam habenti dicitur: *Proijce eam in terram.* Virgam ergo depone, quæ regiminis inſigne, dum appropias ſpectaculo, in paſtore ignominioſo propudio: equidem Superiorem dedecet (ubi in ſeria incumbere congruit) relinquere, ut vagabundus erret & aberret, gregem, propter vanam, ludicram curioſitatem, videndi mirabilia viridaria, & ignium miſsilium periculoſa artificia. Unum eligendum hìc. Vel virgam depone, vel ne appropeis huc: igitur datur opprobrio, Superiorem videre in huiuſmodi ſpectaculo. Perperàm cohærent puerilitas & maieſtas, quippe degener deaurata curioſitas: provocatque in riſum, vel irriſum, qui ſpectabatur in proſcenio puerilis unus è plebe; videre in throno ridiculà affectatà maieſtate. Noſtrates: *Verle con las infulas ridiculo Mono, aviendole encontrado en las fieſtas moſquetero.* Haud librant munus, ut præſides agant; ſed præut iubet, larvam geſtientes deponant. Non eſt pudor, qui redire neſcit, ſi ſemel evanuit; maximè ubi inſolentià his fas iudicatur illicitum, qui debent vivere exemplum: igitur ita vacuo cerebro, evaporato iudicio; ut ſibi arrogent in auctoramen honoris, quod plecteretur in ſubditis. Signat Gregor. Magn. huiuſmodi inſolentiæ corruptelam & cauſam. *Quia eo ipſo quo cæteris prælati ſumus, ad agenda quælibet maiorem licentiam habemus; ſuſceptæ benedictionis miniſterium* (inſit Homil. 17. *in Evangel.*) *vertimus ad ambitionis augmentum: Dei cauſas relinquimus, ad terrena negotia vacamus: locum ſanctitatis accipimus, & terrenis actibus implicamur.* Quid ad illos onus regiminis, averſantes onus? Quid quòd grex pereät, ſi crotalum ſonät? Quid quòd deturpetur dignitatis auctoritas, modò interſit dignati indignè voluptas? Omnia cum pondere dignitatis abdicunt in iocum; quippe dependentes plaudunt manibus & participes fiunt; nihilque moleſtiæ in meditato blandimine, potiſsimè quia proprium ætatis, puero relinquere nuces. Unde cùm ludere, hinc inde abire, vel in pravitate plaudi (quantunvis grex aberret, & vagus paſcat, quò lubet) tota ſit dignitatis auctoritas; teritur vita inter vanitates & inſanias falſas.

Exod. 3. 3. — Cap. 4. 3. — *Deſerunt ſeria propter ludicra* — *Sine circumſpectione* — *Quàm deliri!* — Greg. Mag. — *Eorum exercitia.*

Crucius hic *Vanitas faſtu lactat inani,*
Et vecordia decipit.

4 Relinquamus huiuſmodi peſtem in cibum ignis, quippe nec reſpicere poſſumus ſiccis oculis; etenim infatuati ita ſunt emotà mente, ut nullus ſit qui recogitet corde. Promittitur Petro exercitium regiminis & carpitur, dum dicitur: *Simon dormis?* Quid ex ludo, ſi defectus dormire gravatus ſommo?

Marc. 14. 37.

Virgil. ——*Clavumque affixus & hærens*
Nuſquàm amittebat, oculoſque ſub aſtra tenebat.

Dicit Virgilius de Palinuro, 5. *Æneid.* v. 852. Feliciter vel inter fluctus commotos agitur curſus, modò tenens gubernacula vigil reſpiciat in cœlum: equidem vel levi ſomno patet infelix naufragio. Idem ibid. à v.857.

Vel dormiunt, vel ludunt.

Vix primos inopina quies laxaverat artus,
Et ſuper incumbens, cum puppis parte revulſà
Id. *Cumque gubernaculo liquidas proiecit in undas*
Præcipitem, ac ſocios nequaquàm voce voçantem.

Elucet quietis periculum, dum regimen ſubmergitur in naufragium. Pendamus Petri electionem in huiuſmodi regimen. *Tibi dabo claves.* Et claves & clavum tenet: at quo intuitu? Ut liget & ſolvat. Aptiùs videtur, ut aperiat & claudat, ut officium clavium ex munere eluceät: diciturque ligare & ſolvere; pro aperire & claudere; ut in conferendis gratijs fulgeät virtus diſcretionis: igitur nihil poteſt ſolvere, qui cuncta expendit: & neminem dono ligat, qui cuncta claudit. *Periculoſa ſecuritas, & flagitioſa largitio, ſeu nihil, ſeu omnia concederentur*: ait Barclai. in *Argenid.* lib. 1. Unde neceſſe eſt, theſauros gratiarum aliquando claudere; ut aliquando valeät aperire. In altari Gratiarum collocata fuit Nemeſis, ut decus daretur Gratijs. Pauſan. *cap.* 309. Huius imago, ut ſæpe diximus ex Chartar. in *Fortun.* pag. 307. *habebat in manu frenum, alterà menſuram:* Gratiæque ſociantur Nemeſi, ut menſura valeat gratiæ: equidem pulchritudine dedecorà, ſi gratia ſine menſura. In frenum incidere opus eſt, quia ſine menſura fuit; cum deturpatione dignitatis, & inſania profuſsionis: quandoquidem ſemper inviſæ ſine menſura maieſtas, & cum freno liberalitas. Quid ex data ſubſtantia intempeſtivè prodigo? Eguit freno. Non eſſet utique prodigus, vitijs onuſtus, flagitijs mancipatus; ni gratia patris anteceſsiſſet ex amore tempus, occidens gratijs, qui vivere quibat moderatis obſequijs: etenim neceſſe fuit, quòd freno arctiſsimè coërceret, quem ſine menſura profuſiſsimè fovit,

Matth. 16. 19. — *Modus gratiarum.* — Barcl. — *Gratię cù Nemeſi.* — Pauſan.

Om-

Propert.3. 9.v.7.

Omnia non pariter rerum ſunt omnibus apta.
Naturæ ſequitur ſemina quiſque ſuæ.

5 Hinc Petro datur poteſtas pro vinculis & vinculorum ſolutione, aperiendi theſauros gratiarum, atque claudendi: equidem cùm æque à menſura deliret, quod deficit vel excedit; ne aberret amuſsis, cum Gratijs iungitur Nemeſis; equidem cùm attoniti claudunt & aperiunt; collatis donis neque ligant, neque ſolvunt. Dialecto noſtrà vigilanter. *Ni atan, ni deſatan.* Quid ex fatua, tumultuaria diſtributione? *Sibi enim quis debet, quod à neſciente accepit:* ait Senec.1. *Beneſ.* cap.1. Non enim accipiuntur ut dona, quæ diſperguntur à furente fortuna. Aliud latet documentum in frenum poteſtate debacchantium. Traduntur poteſtatis claves; ut iuxta prudentiam claudantur vel aperiantur opes: at illi qui nihilo ſine poteſtate, accipiunt tantum in munus ligandi ſimiliterque ſolvendi: igitur cum poteſtate ita inſolentes evadunt, eòque impudentiæ perveniunt; ut ligati perſiſtant ad cuncta bona, & ſolvantur in flagitia. *Ingentia & enormia gubernacula* (inquit Cœl. Rhodigin. *lib.* 24. *cap.* 24.) *faciliùs mergunt, quàm regunt.* Enorme ſanè regimen, quod menſuratur ad poteſtatis amuſsim: diminuitur itaque iuris integritas & auctoritas, quandiu ſine freno vivit immoderata poteſtas, in legum regiminis ſubmerſionem & non in regimen: etenim oneratur navis alligata prolubio poteſtatis: quia qui regit ſolvitur in gubernacula ſine regimine legis. Ad rem Tacitus de Cn. Pompeio, 3. *Annal.* cap. 28. *Corruptiſsima Republicá plurimæ leges. Corrigendis moribus delectus, & gravior remedijs, ſuarumque legum auctor idem & ſubverſor, quæ armis tuebatur, armis amiſsit.* En grandia gubernacula navis, in naufragium Reipublicæ, dum honore nititur ſtudioſus corruptelæ: equidem ita ſolvitur, qui debet eſſe legum virginum auctor, ut poſt claves acceptas appareat legum corruptor, intendens in id quod crotalis ſonat, audiat benè, vel non audiat: igitur quidquid præ impudentiæ furore ſolvit voluptas, iugulatà iuſtitià ligamine medicabitur poteſtas. Proh furor! Rident, & irrideor. Mundus gaudet, dum obſervantia mæret.

Regiminis & rationis ruina, ſine diſcretione gratia.

Senec.

Qui non conſulunt muneri, ſtudent iniquitati.

Cœl.Rhod.

Nulla illorum auctoritas, ubi pro lege poteſtas.

Tacit.

6 In propoſitum ergo Didaſcaliæ. Poteſtas clavium datur in munere ligandi atque ſolvendi, ut ſubditi non gemant ſub poteſtate. Hoc in regimine inſigne.

Hoc eſt artis opus, non expectare gementes.

Manil.

Ut accinit Manil. 5. *Aſtronom.* v.364. Vulnus regiminis eſt mora reſolutionis, quia qui, expectantes decreta, gemunt; diuturnà procraſtinatione vulnerantur. Quid ſi per regentis iocum, dicitur: *Ergo ſeria in craſtinum* (de quo Plutarch. in *Libertat. Thebar.*) ut priùs ſit relaxatio regentis, quàm ligatio vulneris? Non priùs ſpiritale, quàm animale? Hinc pro poteſtatis ſigno, præfertur cauſarum ſolutio & alligatio. Alligatio, ne ſine examine ſententia temerè proferatur: ſolutio, ne morà iuſtitia & gementes vulnerentur. Alligatio, ut Præſes vinctus oneri, non dimittat miniſterium, quippequàm mancipium publicum. Solutio, ne ſuſpenſione addantur vulnera vulneri: daturque Præſidi poteſtas, ut liget & ſolvat, ut dignitas poteſtate inter dependentes fulgeat, nec clamantes gravet, nec expectantes ſpectet: igitur indignus munere, ita inter negotia attonitus vel ligatus, cras & cras quotidie expectat; ut cuncta liget, & nihil expeditione reſolvat. *Quodcunque ligaveris & quodcunque ſolveris.* Apprimè, tanquàm ſententia prudentiæ; ne furioſus reſolutoriè ſine lege cauſas dirimat, neque attonitus iudicio reſolutionem ſuſpendat. Quies & officium publicum implicant: utraque gravant: ſed quibus placet & diſplicet, omninò congruit, ut præclarè reſpondeant muneri & ſpectationi; occupari vel dimittere: ita ut nullum momentum fugiat, quin liget reſolutione vel ſolvat.

Plutarch.

Delatio expeditionis cauſarum, gravamen eſt ſubditorum.

7 Chriſtus exemplum dedit vobis, ut quemadmodùm ille fecit, ita & vos faciatis. Non quieſcit, in nulla ſede moratur.

Neſcia virtus ſtare loco.
Verus amor nec patitur moras.

Lucan. Senec.

Ut canunt Lucan.1. *Pharſal.* v. 144. & Patruus eius in *Hercul. furent.* v. 587. In matris utero, in Sanctuario, in templi exitu, in itinere, ſeceſſus domi, dum accumbit menſæ, dum in navi dormit, dum comprehenditur, dum crucifigitur, dum moritur, ubilibèt, uſquequaquè, cunctis & in cunctis totus officio, ut reſponderet imperio.

Chriſtus indefeſſus in munere redemptionis.

Ille indefeſſus nulli reſponſa negabat.

Iuvenc. lib.4. v.42.

Alijs expeditio ex iuſtitia, alijs ex gratia, ſed nonnunquàm ſine mora: igitur honor & onus officij, conſulere cauſis & harum expeditioni.

8 Inſignem ſermonem, vulnerum audientium mendicamen, prompſit ægris turbis medicus de cœlo cœleſtis: equidem ita in improbis cordis ſedet altiſsimè vulnus, quòd in medelam neceſſarius omninò cœleſtis medicus.

Nec minùs in ſtratis ægris donare ſalutem,
Sublimiſque Patris concedere lumina perſtat.

Id. lib. 3. v.464.

Aſtruit Evangeliſta; *Secutæ ſunt eum* (inquit) *turbæ multæ, & curavit eos ibi.*

Matth.19.2

Utilis ſermo prædicatoris in ægrotantem varijs ſymptomatibus proximum, ubi verbis auditis pharmacum vulnerum. Acceſſerunt, verbum ſanctiſsime expoſuit, & ægrotantes ſanavit. Verùm ubi? *Ibi.* Ibi & omnes, ut fierent ſparſæ gratiæ participes. Ibi ſanavit eos, ut magni haberetur ſalus. Non pòſt? Haudquaquàm. Contulit gratiam pleniſsimam. In curatione erat gratiæ demonſtratio: in tempore & loco fulſit gratiæ magnitudo: curatque languidos ibi, quos decreverat curare; ut plena eſſet beneficij celſitudo, quam non diminuit curationis expectatio. Salutem conferre, fuit munus gratiæ: deficiebat gratia muneris, quæ vertebatur in pernicitate conceſsionis: ibique curat eos, quibus neceſſaria ſalus; ut ſe gereret Princeps, præclarè conſulens gratijs: equidem ſummè conciliat regimini maieſtatem; ab indigentibus proiici gratiarum expectationem. Stabant dolentes auditis verbis, & audiebant ut ſanarentur à languoribus ſuis. Quod videbatur in gratiæ promptitudine ſpeciale beneficium, & voluntarium in decus gratiæ, fuit iudicium utile ſpecialis providentiæ; ne abdicerent cœleſtem medicinam, fruſtrato dolore vulnerum, quo diſpoſiti ad gratiam: equidem ni promptitudinem ægrotantes aſpicerent; forſitan cum languoribus deſperati à ſanitate recederent. In uniuſcuiuſque languore, quaſi in libello ſupplici, erat ex dolore clamor; quo non audito perſeveraſſet dolor. Chriſtus antevertit precem, ut gratiam conſtitueret pretioſiorem. Curavit eos; & ibi, ut pluris fieret à pectore grato ſalus, ſimulque Principis munus: quandoquidem expedit non tam cauſas expedire, quàm citò facere. Hinc ibi curat, ne pectus duplici vulnere doleät; ſimulque docet Apoſtolos, quomodò & quando ægris conferenda ſalus, ut egentibus proſit, & expeditio ex promptitudine micet, quo ſopiatur dolor, & gratia germinet gratior: igitur in gratia non tam gratum infirmis miraculoſè curari, quam quod curarentur ibi.

Optimè prædicat, qui vulnera audientium ſermone ſanat.

Sine expectatione gratiores gratiæ.

9 *Eſt & illa ſolicitudinum non mediocris materia* (ſubdit Senec. quò n. 1.) *ſi te anxiè componas, nec ulli ſimpliciter oſtendas. Torquet enim aſsiduà obſervatio ſui. Nec unquam curà ſolvimur, ut toties nos æſtimari putamus, quoties aſpici; ut benè cedat tanta ſui diligentia. Non tamen iucunda vita, aut ſecura eſt, ſemper ſub perſona viventium.* Siccine vita Principis, memoris muneris, quæ quidem inquieta, quoniam vita non ſui, ſub dignitatis perſona: igitur toties debet favere; quoties neceſſarium aſpici, ſine cauſæ dilatione: negatur enim etiam quod gratioſè conceditur, ſi conceſsio, dilatatur. *Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?* Ita legatio Præcurſoris per diſcipulos ad Salvatorem, coram turbis differentem. Grave prorſùm argumentum. *Tu es, & venturus?* Si ſic, duntaxàt futura ſalus: quod quidem ſpei inficiatur formam, ubi ſalutis aſtruit indice præſentiam.

Senec.

Princeps ſervus publicus

Matth.11.3

Tunc pijs animis requies, quam regia cœli
Largitur terris, noſtro ſub tempore fulges;
Anne aliam supereſt poſthàc ſperare ſalutem?

Iuvenc.

Ita Iuvenc. 2. de *Evang. hiſtor.* à v. 519. Non eſt ſub cœlo aliud nomen datum homini, in quo oporteät nos ſalvos fieri. Quomodò aliam quid ſperare ſalutem, ubi deſignat præſentem? An quia ſuperiorem gratiam denotat, dum adeſt præſens, quod optat? Vide dicta, *Tom.* 1. *T.* 6. *D.* 17. *n.* 24. Hoc ſanè pertinet ad gratiæ nitorem: aliud ſignatur per ſuſpenſionis ſpeciem. Promiſſum per illum retrò ſæculis opus ſalutis, cuius imagine lactabatur cor, quia iacens in pulvere adhuc ſedebat ſpes: verùm ſedebat auxilium, donec veniret plenitudo temporum. Mala ſequebantur peiora; ſed ſpes omninò vacua. Tandem veniens gratia venit, collata fulſit; & adhuc expectatur quod habetur; quia expectatur: equidem cùm fides gratiæ non ſit, ſi ſæpe fruſtrata ſpes; præſentem, faventem homo arbitratur futurum, quia gratia poſt quinquies milleſimum, ducenteſimum, triceſimum annum, Iam enim mundum præſentià luſtraverat, & illuſtraverat: ipſe vel non ſentiens ſenſerat: & ex perſona Synagogæ, cui promiſſa diu ineſtimabilis gratia, præſentis perdubitatur præſentia; quippe cùm toties fruſtrata expectantibus ſpes; ambigitur iurè, dum ille, quod ille ſit. Præſentia evaneſcit:

Gratia tarda quaſi nulla.

Gratiaque officio, quòd mora tardat, abeſt.

Ovid. 3. de Pont.4.v.52.

10 Exponit Stoicus, 2. de *Beneſ.* cap. 4. & 5. *Hæc itaque curæ, ſi gratè æſtimari quæ præſtabis, voles; ut beneficia tua illibata, ut integra ad eos, quibus promiſſa ſunt, perveniant, ſine ulla (quod aiunt) deductione. Nemo illa intercipiat. Proprium eſt libenter facientis, citò facere: maior eſt muneris gratia, quo minùs diù pependit.* Æſtimatur pro dono, ſi gratia virgo: non illibata & integra, ſi expectatur; quippequàm diu ſuſpenſione corrumpitur. *Suavis eſt homini panis mendacij, & poſteà implebitur*

Senec.

Proverb. 20. 17.

tur os eius calculo : dicit Sapiens. *Panis mendacij cum arenulis.* Maluend. Quiſnam iſte panis mendax, cuius in lapidem convertitur ſuavitas?

Senec.

Beneficium panem lapidoſum vocat Fabius apud Senec. ſupr. cap. 7. Beneficium? Utique, ſi defloratum ab expectatione: equidem cùm egeſtas eſuriat, & panem appetat; mendacium omninò, dari ſaxum pro alimento, & arenulas pro dono, quo exacerbatur animus, dum reficiendus

Cur dicitur panis mendax?

ſtomachus: igitur ſi potitur, ſecùs quàm expectabatur; ſimulatque panem huiuſmodi eſuriens ad os apponit, percitus irà ſtomachatus expuit. Suavis, uti egenti panis, tempeſtiva gratia: lentitudine miſcetur arenula; qua non panis, ſed franguntur dentes: mendaxque ſiccine dicitur panis; quippe accipit eſuriens dentium dolorem, dum ex gratia opportuna, expectabat ſuavitatem. *Panis mendacij*, & faſtidij, ex acerba expectatione: igitur non eſt patientia; ut dentium fractura, conferatur pro gratia. *Panis mendacij*, ſuavis expectatione, & amarus ex gratiæ inanitate, immiſtis ſcrupulis, dum offertur panis: equidem cùm gratiæ ſuavitas fruſtretur, quoniam dilatione dureſcens non frangatur; quod confertur beneficium, patet dentibus mendacium: etenim & fallitur animus, & famelicus pane fremens cibo ſtridet dentibus. Si panis petitur à potente, nunquid & lapidem dabit illi? Profectò dabit, ſi expectare iubet: equidem idem ac lapis, panis dilationis; cùm ſtomachi eſurientis non fiat hodierna cibatio ex pane cras

Iſai. 28. 13.

conferendo: *Expecta, reexpecta: manda, remanda: modicum ibi, modicum ibi.* En panis arena: ſemper in expectatione: iurèque dicitur gratia moroſa panis lapidoſus, arenulis refertus; quippe qui tardè concedit, pro gratia ſaxum confert, quo caput frangit. Noſtrates: *Con la gracia no obliga, que deſcalabra.* Ingratæ omninò palato huiuſmodi conceſsiones, quaſi maſticaret lapides: equidem cùm gratiæ ſuſpenſione dureſcant; impoſsibile prorſùm, quòd iſti lapides panes fiant. Nil mirum, ſi diſpliceánt eiuſmodi parcitatis elargitiones, quippe Saturni deglutire lapides.

11 Adeámus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ, ut miſericordiam conſequamur in tempore opportuno. Ibi illicò

Deus quàm liberalis!

expeditio, ubi in Dei conſpectu appropinquat deprecatio: equidem priuſquàm hæc intret, in occurſum gratia exit. *Dator munerum* plauditur Spiritus-Sanctus ab Ambroſio in *Hymn.* & ille apparuit in ſpecie columbæ. *Spiritum deſcendentem quaſi co-*

Ioan. 1. 32.

lumbam de cœlo. Quare in columba? Quia prompta gratia. *Columbæ alas, vel quód leviores ſint, & expeditiores ad volandum, vel quod Spiritum Sanctum adumbrent*: ait

Genebr.

Genebr. in *Pſalm.* 54. 7. Idem prorſùs veritas in elargitore munerum, ac in umbra volatus columbarum: igitur ſi pernicior in volatu columba, ex Dei throno velociſsima gratia. E Principum mundi thronis, ſi gratia movetur, claudicat; quæ celerior, procedit, velociſsima currit: in ſolio Dei gratia micat, quippe volat. Sedentem ad gratiam, vidit Propheta Evangelicus; & adeptus eſt, quod optaverat munus. Egebat,

Iſai. 6. 6.

ideo clamabat. Gratia ſemper grata, ſed gratior prompta, maximè neceſsitate urgente, per verba expreſſo dolore: tuncque expertus eſt gratiam atque amoris plenitudinem, quoniam ad illum volavit unus de Seraphim.

Gratiæ eius ad nos non curſu, ſed volatu.

Læſionis genus eſt, profutura tardare (dicitur apud Caſsiodor. 3. *Variar.* Epiſt. 40.) *nec poſſumus æſtimare iucundum, quod ingrata fuerit dilatione ſuſpenſum: nam excreſcentibus morbis læſio debacchari permittitur, cùm medicina differtur.*

Caſsiod.

12 In præcautionem tanti periculi appoſita cura vigilans cœleſtis medici. Gravati permulti iacebant ad Probaticam piſcinam, ut conſequerentur de cœlo ſalutis gratiam, quorum moleſtiſsima ægritudo, ad quam remedium è cœlo. Ibi cumulus dolorum, inter quos non remiſsior ſanitatem expectantium: hinc quia expectare & in languoribus graviſsima pœna; pietas in eum propendit, qui triginta & octo annos habebat in infirmitate ſua. Hunc ergo cum

Nulla quare morula in Chriſti beneficentia?

Ioann. 5. 9.

vidiſſet Ieſus iacentem, & cognoviſſet, quia iam multum tempus haberet; ut depelleret infirmitatem, & à ſpe ſalutis eliminaret dolorem, iuſsit è lecto ſurgere; *& ſtatim ſanus factus eſt.* Cur igitur gratiam aliquibus ſervator diſtulit, & paralytico huic ſtatim gratiam conceſsit? Periculum erat in dilatione gratiæ, non ſolùm quia non ita grata, ſi ſuſpenſa; ſed quia excreſcentibus morbis, virus debaccharetur, quippequàm medicamen differebatur. Erat periculum in mora, ni ſtatim exhiberetur medicina; quoniam corde indurato lapideö, ſalutis conciperetur deſperatio. Cognovit ex crimine paralyſim, pœnitudine illatà per cognitionem, ut miniſtraretur ſalus; quippe animus tunc in ſuſceptionem diſpoſitus: ſtatimque medicus cœleſtis ut ſurgeret & valeret, in ſalutem confert medicamen, videns languentis de languore pœnitudinem: igitur ni ſtatim vulnus antiquum ex paralyſi ſanaſſet, forſitàn deſperatum pœnituiſſe pœniteret. Velociter, quia opportunè, gratia conferenda, ut proſit,

Summa celeritas, ut peccatoribus conferatur ſanitas.

fit gratia. Perſeveraret itaque ægritudo, ni in ſalutem arriperetur occaſio; quà infirmitas diſplicebat præ dolore & tempore, ut paralyticus conſuleret aliquando ſaluti: ſtatimque in perfectam valetudinem confertur gratia, paralyſis diuturnæ præſentanea medicina; quoniam ſi ſalus in medicamine effectum ſortitur medicamen ex tempore: quo obſervato, & ægritudinis tædio, & labore cognito, valuit, ſurrexit, & ſtatim (qui iacebat longo tempore ſine ſpe ſalutis dilatione ſanitatis) ſanus factus eſt: aliàs occaſione lapsà, modò induraretur cor; tota vita, ac in dolore maneret languidus ſic.

Auſon.

Gratiam perſequar per ordinem:

Dicit Auſonius ex Cleobulo, in *Ludo Sapient.* Gratia eſt, ſed gratia ordinatur, ſi non differtur: equidem in ordine gratiarum Princeps prævidere debet ex dilatione periculum.

13 Extra Iudæam egreſſus Dominus, in levamen aflictorum direxit greſſus: qui quidem haud dicati diverſioni, ſed oppreſſorum ſaluti. Acceſsit, illicó ut eius audivit adventum, fœmina afflicta, eò quod filia

Matth. 15. 23.

eius à dœmone crudeliſsimè vexata. Illa pro filia angorem gemebunda demonſtravit; ſed Chriſtus nec verbum quidem reſpondit. Tormentum profectò ſummum, in ſolamen

Theophil.

afflictæ nec ullum verbum. *Gratiam differt*: ait Theophilactus. Sat in petentis acerbiſsimam moleſtiam, egenti & anxiè differre gratiam.

Gratia danda non diſpergenda.

Altiſsimè factum, ut quæ extraneä vel prece mereretur beneficium; utique gratia danda, non diſpergenda: igitur diſpergeretur, ſi abſque ulla diſpoſitione, niſi prece, quæ debetur filiorum neceſsitatibus, primò concederetur ocurrentibus. Illa premebatur adorans potentem benefacere, & magis premebatur pietas in pectore Chriſti; quia nec verbum reſpondebat, & anxiè favere optabat. Quæ videtur gratiæ repulſa, fuit gratia: equidem petenti iniuria; cum ſpe ſine effectu levaminis afflictionis, totà vita

Quando gratia à gratia repulſa?

in tormentum lactare verbis. In aula cuidam petenti commoda, ut vidit libellum, à Principe denegata; acceſsit poſtridiè gratias Principi agens, cuius deſpectæ preces. Repulſas aſſeruit faſtidiosè Princeps; inanis voto, ſtatim annuit; ſed grates profeſſus agere, pro repulſæ expeditione: igitur intolerabile, vagari hinc inde, averſos mulcere, miniſtros adorare, expendere divitias, flagellare plateas, pulſare portas, ſpe verbiſque perfidorum lactari, & poſt tempus & tempus vacuum exire. Sublevamen fuit doloris, dicere ambientibus: *Neſcitis quid petatis.*

14 Salvator fœminam matrem punctam dolore vidit, & nullum verbum reſpondit: equidem cùm non diligeret linguæ mulcimine, ſed opere & veritate: non acceptura in optatam gratiam verba, ſed viſura mirabilia, dœmonio foris expulſo, ſtatim favore accepto: igitur ſi viduis differtur expectatum auxilium, à filiarum domibus non expellitur dœmonium. Nec verbum reſpondit, ne fœminam indignam favore pungeret. Illa fiducià, audaciave preſsit; tuncque

Marc. 7. 27.

illi reſpondit: *Non eſt enim bonum ſumere panem filiorum & mittere canibus.* Meruit ſanequam gratiam, quæ priùs accepit repulſam: etenim digna beneficio, quæ tacuit, audito opprobrio. Verbis Domini taxantur, quæ in venationem ſupervacaneë expenduntur: igitur quod detrahitur pauperibus, mittitur canibus. Chriſtus verbum non reſpondit, verúm non deſtitit. Ad miniſtros confugit: illique dixerunt Magiſtro: *Dimitte*

Matth. 15. v. 23.

eam quia clamat poſt nos. Sæpeſæpius fiunt, ſi fiunt aliquæ gratiæ à miniſtris, ne audiant dolentium clamores. *Dimitte eam.* En illorum aulicorum expeditio cauſarum. Cauſa viduæ non ingreditur ad illos. Quomodò exibit, quæ ingredi non valet? Clamor diſplicet; unde propter faſtidium maius negotium otium: aures claudere, atque cauſam dimittere. *Dimitte eam, quia clamat poſt nos.* Dolor urgebat in clamorem erumpere, & illa vociferabatur præ dolore. Quid miniſtri? Dimitte eam, ne clamet: gratiam confer. Non ſunt miniſtri aulici, non ſæcularis Principis, ſed cœleſtis: etenim in aula dum Princeps propendet in afflictorum per beneficia levamen; vel uſu, aut malignitate præpediunt expeditionem. *Dimitte eam*, & citò quippe conceſſurus gratiam. Vel citò repelle, ut deſperet à favore. Eam dimitte: etenim inter ſpem conceptam, ac repulſam; minor deſpectus inſuavis amaritudo, quàm gratiæ ſemel conceptæ expectatio.

Verſutiæ miniſtrorũ aulicorum.

Minor punctio repulſæ, quàm expectationis gratiæ.

15 Hierichuntinis in arvis aliud expoſitum theatrum in exemplum Principum. Cæcus ibi ſedebat mendicans; & ut audivit Principem prætereuntem, in gratiam luminum exaltans prætulit vocem. Aſtruit Evangeliſta ampliorem Principi gloriam, qui vel præteriens viam promptus ad gratiam. Non enim inopem videbat, ut præteriret, prætevivit ut videret, & à moleſtia levaret. *Stans*

Luc. 18. 40.

autem Ieſus iuſsit illum adduci ad ſe. Stans. Felix Princeps, quem retinet vox clamantis. *Stans.* Si ſtetit, ergo *Ieſus*; qui pronus in gratiam. Erudimini qui iudicatis terram: igitur cæcum non illuminaret, ſi præteriens præteriret. Princeps cœleſtis vel obiter favet. Ad vocem ſtetit. Quibat ſanè favere in tran-

Muneta ac dotes Principis commendabiles.

Tranſitu, ſed ſuſpenditur in curſu. Propter miſeriam inopis & gemitum pauperum exurgit, ſi ſedet. Quid mirum, ſi præteriens ſuſtiterit, indicans motum & quietem Principis ad voluntatem vocantis? Vel dormiens vigilat, qui regiminis moderatur habenas; ut egregiè reſpondeat muneri: huiuſmodique ſolicitudo videtur in Principum exemplari; igitur in maiora præteriens firmiter ſtat, quem movet afflicti dolore vox. Verſus Hieroſolymam pergit, ut mundum liberet; & pauper tranſitum vocibus intercepit. Stat. Tanti clamor? Cæcus profectò maneret, ſi Dominus præteriret: & hic expectat, ut cæcus gratiam accipiat; quoniam ſolummodò propter ſubditum gementem, mundi valebat detinere ſalutem. Per epitaſim Noſtrates. *Para ſu pecho, importa mas un pobre, que todo el mundo.* Præterit, manet, ut tempore Ezequiæ adinſtar Solis, ſimulac fecit miraculum; in ſuum reverſus eſt curſum.

16 Deinde. Poſtquàm ſtetit, ad ſe adduci cæcum iuſsit. Summa dexteritas Principis in conferendis gratijs. Cæcus ut adventum eius audivit, ſpem gratiæ concepit & fovit. Reprehenſus, tacere renuit; & ut obtineret gratiam, tunc in fautoris perducitur, uti iubetur, præſentiam. Tunc: quippini pòſt? Prævidit Dominus fruſtrandam gratiam, & iuſsit adduci ad ſe: etenim ſi gratiam, quia præteribat, ſuſpenderet; cæcus omninò tota vita perſiſteret. Ad ſe adduci iuſsit cæcum. Dominus ductus amore duplicavit beneficium. Expectat, qui gratiam optat, haud qui liberaliter erogat. Dare ſupplici, generoſitas eſt: ſupplicem expectare, ut accipiat gratiam, plus: & ad ſe adduci accepturum gratiam iuſsit, ut Princeps quandoque gratiam expectantem expectaret. Denique. Adduci dignandum ad ſe iuſsit. Quidum ut ſe aulamque ſequatur Hieroſolymam uſque? Ne recederet cæcus expectatione. Sequendo, ſi ſequebatur, uti cæcus uſquequaque offendebat, vel caput ceſpitando quaſſabat. Ex miniſtris alius illuderet, alius increparet ut taceret: & quanvis optatum haberet exitum; reſpectu laboris impenſarum, eligeret commodiùs manere ſic, quam offendicula obire, quibus in aula cæcitas habet ſpei. Neſcit tarda molimina gratia. Cæci voluntati expoſita dona. *Quid vis ut faciam?* At ille: *Domine, ut videam.* Sine dilatione: *Reſpice.* Summitas relucet gratiæ: igitur gratiam expectando (quippe vocatus à Domino) ut acciperet plenè, quod expectabat nactus ſine expectatione. Siccine de cœlo gratia, quæ à nullo, neque à tempore ſuſpenſa.

Gratia prompta duplex gratia.

Labores gratias ambientium.

Verſ. 41.

17 Petrus deſtinatus morti dormiebat in carcere inter duos milites, qui etiam ſociati catenis. Excitat his fractis Angelus, exit Petrus, & cùm tranſiſſet cuſtodias, in tuto poſitus, & in ſe reverſus, dixit: *Nunc ſcio verè, quia miſit Dominus Angelum ſuum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudæorum.* Quid eſt hoc? Hic iudex Angelus eſt. Quid quòd extra carcerem, Angelum cognoſcat ſoterem hyperaſpitem? Ibi detruſus, dirè vinctus, catenatus, morti proximus; & extra cuncta ſoſpes? Angelus profectò liberavit è cœlis: quandoquidem ſummum miraculum, inter fæcem exlegam miniſtrorum, ſine libello ſupplici, ſine officiali, ſine petitione, ſine vagatione cauſæ, ſine procuratore, ſine advocato, ſine iudice propitio, ſine curſore, cæteràque latronum toleratorum colluviæ, quin illud denudaſſent, libertatemque ſuſpenderent, vel cognità cauſà & innocentià; indemnem redire in propria. Qui ſic Petrum liberavit, ſanè non homo. Angelus utique, & de cœlo. Salvus, incolumis, à miniſtris tanquàm à catenis expeditus, dicitur, *Ad ſe reverſus.* Ergo extra ſe pridem erat. Cauſa ad ſtuporem inerat; igitur evacuat cerebrum, ac pervenit iudicium, vincere innocentem, deſtinare in mortem, cauſam ſine cauſa, deaurata latrocinia, emere opprobria, & grates reddere amplisſimas, quia in ulteriora (ſi ulteriùs) non recrudeſcit crudelitas. Exiſtimabat exiens è carcere, *ſe viſum videre*: Neſciebat verum, quod fiebat per Angelum; ſed quaſi ludum phantaſiæ, feſtiva imaginatione: etenim ita vigent inter huiuſmodi miniſtros deteſtabiles catenatæ vexationes; impudentiæ, inſolentiæ, peracitas, emulſio, extorſio, atque ſæpe cum afflictorum ludibrio; ut catenas rumpi, è carcere exire ſine damno & citó, vel innocentem, phantaſiæ ludentis iudicetur blandimen.

Act. 12. 11.

Quantæ vexationes à peſſimo Præſide, & miniſtris.

Ibid.

Verſ. 9.

18 *Qui præeſt in ſolicitudine*, præſit iuxta verbum Pauli: igitur ſpectrum, & non Præſes; qui in munere ſine munere ſolicitudinis. *Stantem mori, congruit*, ut inquit Sueton. in *Veſpaſian.* cap. 24. Vid. *Tautolog. 9. D. 4. n.* 18. Datur requies regimini, ubi Præſes ſine requie, quippe eius quies uti irrequieta in labore. Rom. 12. 8.

Niſi res agitent, nomen inane ferunt. Solorzano Embl. 18.

Commendat Caſiodorus. *Sic ad omnia ſolicitum, interpellantium ponderibus ſapientiſsimus arbiter onerabat* (inquit 9. *Variar.* Epiſt. 24.) *ut in beneficijs litium, in beneficij locum præſtaret æſtuantibus ſine aliqua tunctatione iudicium*; quippe nobile Præſidis

dis miniſterium in prompta expeditione cauſarum. In iuſtitia ergo debetur: gratia in gratuitis illuſtratur. Promptitudo decorat ita formam, ut ſit *gratia ſuper gratiam.* Eccli. 26. 19. & ut ait Plaut. in Moſtell. Act. 5. Scen. 2. v. 46.

Plaut.

Cunctam gratiam.

DIDASCALIA VI.

Malæ cauſæ mali patroni.

1 FRequenter harum cauſarum patroni Principis officiales ſeu miniſtri, qui ſimul ſatanæ in quibus huius deponitur furor; verùm neſcitur, quis peior; unde Siculæ vetulæ votum coram Dionyſio tyranno, grege inſolentium præteritorum experto; quaſi minoris eſſet virtutis, flagitijs non ſuperare pręcedentes Superiores: etenim qui dignitatibus cogniti tantùm, vitijs clariores noſcuntur. Haud facile, intelligere huiuſmodi peſtem, nec apponere gliſcente dropacem. Chironium eſt vulnus & aſpidis morſus. Cuidam Caſtellę Præſidi (horum fraudes ſutelas, argolicas calumnias, circunventioneſque ſecum libranti, cùm plures à miniſterio deponeret, & aſſumptos peiores depoſitis inveniſſet, quaſſato cerebro ex illorum præiudicio, impoſsibili remedio, neſciens quò ſe verteret, quin clavus pungeret) dixit ſocius Senator: Parce querelis: neceſſarius eſt dolor. Lues graſſatur, cæterùm non compeſcetur. Miniſtri pravi. Quid quòd pravi, ſi miniſtri? Miniſterium illis eſt latrocinandi officium (dicemus fusè *Tom.* 8. *Tautolog.* 8.) Nemo vigilantior Deo ſuper illos, ut avertatur ſcelus: & nihilominùs providentià vigili, eò pravitate, nequam intentione deveniunt amentiæ; ut ad plura in univerſo exercitia, vel Dei miniſtri ſint entitate dœmonia. Sciunt peſsimi cognoſcendam illorum pravitatem à Principe, ſi ingreditur clamor, qui prævius neceſsitati: & ne utrique à zelo apponatur remedium, vexationi accedenti clauditur oſtium.

Miniſtrorum pravitas.

Damnum neceſſarium.

Verſutię.

2 Suam cęcitatem pertęſus, quia uſquequaque offendebat; ad Aſſertorem N. prætereuntem quidam orbus lumine clamabat. *Qui præibant, increpabant eum, ut taceret.* Vide tyrannidem, coram illis nec licuit explicare dolorem. Chriſtus ibi pronus ad gratiam, verùm miniſtri in iniuriam: igitur pravitas illorum moleſtiſsimè fert, ſi auditur afflicti clamantis vox. *Qui præibant*, clamantem *increpabant*; quippe quàm ſi taceret, Princeps non audiens non exaudiret. Haud qui Chriſtum ſequebantur, impediebant; ſed qui præibant. En cauſa repulſæ pauperum, & origo malitiæ miniſtrorum. Sequentes Chriſtum videbant: retrò agebant qui præibant: & hic clamantis cæci faſtidioſa & ęgra vox: quia non propoſuerunt Deum ante conſpectum ſuum. *Non erat licitum* (apud Perſas) *indutum ſacro aulam Regis intrare.* Principumne decretum, vel miniſtrorum? Horum commodum arbitror, ut in Principis cogitatione regnet error; equidem cùm hic non audiat clamores, cogitat per miniſtros remotas neceſsitates, & ſuppreſſam vexationem; quia minimè valet pervenire ad Principem. Saccus eſt index doloris, & habitus neceſsitatis: miniſtrique impediunt neceſsitatem, ſacco indutam intrare in aulam, ne Princeps illorum cognoſcat pravitatem & ſocordiam: etenim pateret pravitas & malignitas; ſi ad eum accederet per illos elevanda neceſsitas. Caſu acceſsit vultus afflictionis. Tunc ingeritur & totus Ulyſſes. Quas tricas non meditantur? Quæ embolia comminiſcuntur, ut appareat innocentia patula iniuria?

Luc. 18. 39.

Unde illorum in afflictos impietas?

Eſther. 4. 2.

Totum ſtudium ne à Principe cognoſcantur.

—*Vipeream maleſuadà fraude figuram*
Induit, & totum fallax procedit in anguem.

Alc. Avit. 2. v. 140.

3 *Quænam* (ſeverè dicit Princeps) *& quorſùm & unde huiuſmodi voces? Quo miniſtri intuitu prætereunt huiuſmodi neceſsitates? Qualis extrà præſens anguſtia, ſiccine crepans in aula? Grave profectò miſeris, & meis oculis, egredi querulos è ſenaculis.* Quinam *in illis Synedri?* Domine (reſpondetur) in regimine opus eſt ſtomacho. Cunctis, pro viribus datur & prompta expeditio. Impoſsibile, inter partes litigantium, fulminare ſententiam ad utriuſque palatum. Iuſtitia noſtro incumbit muneri, & conſcientiæ. Ne ſuccenſeät turbata maieſtas, à qua totius Monarchię vitalitas. Cauſæ non differuntur, nec otioſè in examen procraſtinantur: deciſsio, quippe rei gravis, haud facilis expeditionis; etſi litigantibus viſum, venire ad factum: & in contentionis graviſsimæ iuxta leges diremptionem; Principi placere debet ſeveriſsimum examen. *Cur ille manus ad cœlos elevat & hæc clamat?* Fletus muliebris. Species afflictionis, nec ſine lachrymis: de iudicibus efformatur querela, quam potius eſſet efformari de cauſa. Quis ex noſtris ferret ſiccis oculis, querulum iurè egredi tanti è veſtibulo Principis? Abſit. Princeps credit, ac regiminis tota machina ruit; quippe technis, argutijs, panurgià, ſutelà, vafritie, compoſità fraude Princeps fallitur, litigantes irridentur, patrimonia conſu-

Vafra dum cognoſcuntur effugia

ſumuntur; quin miniſtri humeros ad munus applicent, ſed munera titillent, ambitus lateat, nihili pudeat, cùm zeli colore ipſa iniquitas fucetur, pravitas uti virtus extollatur.

Et quicquid ſcelerum, pœnarum quidquid & iræ
Sil. Ital. 3. v.79.
Pectore fœcundo coquitur ibi.

Unde totius regni, atque Senatorum corruptela, dum Principi videtur ab illis fieri miracula.

4 Poſtquàm miniſtri ſatanæ nudantes Dominum crucifixerunt; in ludum & coram illo mutuo, laſſati crudelitate, inclinarunt.
Matth. 27. 35.
Non ita luderent, ni nudaſſent: equidem luxus miniſtrorum laxationum, nonnunquàm oritur è nuditate pauperum.
Impudentia illorum, luxus & ludus.
E ruina itaque innocentis, frequenter horum miniſtrorum opes. Modò iucundè ad ſatietatem ferientur, quid ad illos, quòd regnum & Princeps crucifigantur? Caverent alij reverenter à Principis conſpectu: in his eò crevit audacia, ut luderent coram illo. Nihil rectè gerunt, & occaſione nactà, qui ſint, & quid in corde perdicunt; oſtentantes modò in conſpectu Solis, quod ſæpeſæpiùs perficiebant in latebris, abiecto miniſterio pro laxationum ſtudio: igitur procaciter tunc propendebant læti ludis, quoniam videbant Principem manibus ligno ligatis.
Alapid.
Hæc inſignis Chriſto ignominia & afflictio (ait Alapid. hìc) *quod coram ſe videret inſolenter veſtes ſuas à militibus lacerari, & aleà iactà ſorte dividi.* Sacra ſanè veſtis, ſed ludus illis: igitur in ludorum commoda & oblectamina ludicra, quid ſi ſacra? Vernaculè:
Audacia.
En materia de juego no reſpeta ſu vicio con deſcoco lo ſagrado. Hinc ſcinduntur ſacra indumenta, ex quo Chriſto afflictio & ignominia, & illorum in miniſterijs otioſitas, propoſitique malignitas: equidem modò ad ludum ex quolibet ſint expenſæ; parvi pendit miniſter per omnia rumpere. Ad ſortem miniſtrorum iudicum tranſeunt veſtes innocentium damnatorum. Se mutuò fricant, & ſcabunt, ſed ſilenter ſitibundi in utiliora intendunt; ut quilibet plus rapiat, & ſibi tollat: duntaxàt in ludum reſpiciunt commodum, & alterius damno lucrum; ſine quo tabeſcunt: atque miniſterium execrantur: unde veſtem innocentis per ſortem illorum rapacitas meditanter ſcindit,
Marc. 15. 24
quis quid tolleret; illis in latrociniorum miniſterij oblectatione, & Principe in cruce diriſsima miniſterij.

5 Sors duntaxàt facta de tunica inconſutili, iuxta Ioannem, quia unicuique militi contigit ex quatuor angulus palij. Cur igitur ſi reliqua diviſa veſtimenta, non eſt viſa tunica? *Data eſt Pilato*: ait Cardinal. Thomas Dorgius, de *Pilati ſentent.* cap. 53.
Ioan. 19. 24 Dorg.
Mirum ſanè, inter improbos miniſtros, & iudicis improbitatem; ad illum non devenire aliquam ex latrocinio portionem. Unuſquiſque miniſtrorum tunicam percupiebat, quia per illam facta miracula viderat.
Latrocinia.
Frequenter iudices & miniſtri per ablata veſtimenta, patrant inſignia miracula. Grandem enim ſupellectilem,

Qui illotis pedibus intravit in urbem.
Iuvenal.

Partiuntur ea veſtimenta, per quæ miracula facta ſunt; ſed tunc nihil efficiebant, Chriſto ineffabilem illorum virtutem cohibente: inquit Chryſoſt. in *Matth.* Homil. 88.
Chryſoſt.
En maior improborum inſolentia: igitur volebant per patentia latrocinia, credi à cunctis perpetrare miracula.
Hypocriſis.
Ludebant, inſultabant exultabant; veſtes miraculoſas habebant; ſed ſine fructu, virtutem veſtium cohibente Chriſto; ne indigni digni viderentur miniſterio, vanitate fovente hypocriſim, quaſi miracula eſſent per propriam virtutem: & in illis virtutis deficit virtus, ut cognoſcatur illorum cogitationis ſcopus: etenim ſtudio latrocinandi & ludendi; haud facile miniſtris miracula facere.
Cur non reſpondent expectationi!
Feſtivè ac æquivocè Noſtrates: *Miniſtros entre juegos? No es poſsible en ſu officio que hagan milagros.* Virtus miraculorum cohibetur, quæ ab illis ſummè deſiderabatur; vel quia aliena veſtis, vel quia munus iudicis, per innocentis raptam ſubdolè veſtem, propriam cupientis oſtentare virtutem, dum clarebat iniquitas; quam per miniſtros deaurare ſtudebat vanitas: quandoquidem illis miniſtris (iniquitatis prorſùs, & non virtutis) omninò furentis, phreneſis, inter tot vitia, ſolicitare ſeu inveniri miracula.

6 Quid tunc cœleſtis Princeps? Laborabat, quoniam à miniſtrorum voluntate pendebat, ignominioſè habitus; igitur contrarius illorum operibus, cogitantium acerbitates cruciaminis, deliquium uſque malignæ cogitationis. Aſtruit quo dudum Chryſoſtomus. *Adeo autem magnus hic fuit contemptus* (nimirum de veſtibus luſus) *ut in latronibus nihil tale geſtum fuerit.*
Idem.
Non erat ex illis, ſed illorum aperuerat iniquitatem; ut provocaret in vitiorum pœnitudinem. *Quis enim latronum ferret audaciam; ſi longè poſitam cognoſceret diſciplinam? Nullas enim in ſe culpas timet reus* (infit Caſsiodor. 6. Variar. Epiſt. 21.) *quas habere reſpexerit cognitorem agentem malè niſi in bonis moribus non æſtimat diſplicere.*
Fures furibus favent? Caſsiodor.
Hinc articulus furoris miniſtrorum in Chriſtum, etiam poſt crucis opprobrium, ſortitione veſtium, omiſsis, latronum, qui crucifixi erant cum eo, ſed digni ſupplicio: igitur in Chriſti dedecus, miniſtrorum excogitavit luſus, facere cum veſtibus innocentis; quod cum latronibus non fecerunt, quia latrones.

Feſtivè taxavit, intimèque pupugit huiuſmodi infulatos latrones & artificiosè fures, Ioannes III. Luſitaniæ Princeps. Cum illis fabulabatur & dixit:
ChoK.
Ut metam attingamus, currite poſt me. Steterunt reverenter, dixeruntque: *Abſit ò Princeps! Nos currimus poſt latrones.*
Quàm furaces!
Promptiſsime Ioannes: *Non mutetur officium: me manente, unus currite poſt alium.* Videſis ChoKier, *Theſaur. Politic.* 1. p. lib. 4. cap. 3. Idem ferè & eodem ſenſu, quippe in eodem officio; dixit Diogenes Cynicus, de miniſtris ducentibus furem in carcerem:
Eraſm.
Magni fures parvum ducunt: de quo Eraſm. in eo *Apophthegm.* 77.
Feſtiva apophthegmata.
Ferebant, vel quia furari neſcivit, ſurripiens quod ſatis ſibi, & quo miniſtros placaret; vel quia illos obvia occaſione prævenit: plectebant enim auſum, quippe ſublatum, ab illis ſub iuſtitiæ velamine ſurripiendum. Hinc Demochares latrunculum cùm vidiſſet à multis adduci, dixiſſe fertur:
Alapid.
Vah miſer, cur tantula furatus es, & non potius magna; ut tutè etiam abduxiſſes alios? Vide Alapid. *Levit.* 11. 30. Liberum enim dimiſiſſent criminoſum, modò in eorum manibus dimiſiſſet furtum.

7 Quod ſindon dicitur in Evangelio, à Iulio Polluce ſignatur ut leve pallium.
Sindon pro pallio. Iul. Poll.
Sindon. (inquit lib. 7. *Onomaſtic.* cap. 16.) *amiculum eſt, quod nunc utrinque fimbriatum vocant.* Huiuſmodi veſtimentum fuiſſe ex aliquo Apoſtolorum fugientium, fuit Tremelij iudicium. Modò in articulum cogitatio. Ad ſtrepitum comprehenſionis Salvatoris, ſurrexit è lectulo ferè nudus adoleſcens; qui aſſumpro proiecto amictu, ſcire cupiebat quò perveniebat comprehenſio. Viderunt miniſtri, & licèt nihil in illum haberent, cùm quæſitum comprehendiſſent; ſubodorantes ex captura munus, in eum iniecerunt manus. *Diſcipuli fugerunt. Adoleſcens autem quidam ſequebatur eum amictus ſindone ſuper nudo* (corpore) *& tenuerunt eum: at ille relictà ſindone, nudus profugit ab eis.*
Marc. 14. 52.
Profectò vel innoxius pateretur carcerem, ni habuiſſet veſtem. Cur igitur illum non ſequuntur aut perſequuntur, ſi dignum vinculis iudicarunt?
Nihil fugit rapacium manus.
Habebant, quod concupiverant: equidem cùm muneribus iuſtitiæ pravi miniſtri intendant tantùm in ſcopum commodi; vel ſubdorantes crimen, furi conceſſerunt libertatem: non enim ab illis ſubterfugeret, ni veſtem, qua lactarentur, abdicaſſet. Non perſequuntur prava, ſed pravi bona: & illum furem dimiſerunt, ubi difficilis fuga; quippe iam in illorum poteſtate feliciter erat, quod latro noctu fugiens oculos, abſtulerat. Nudus proceſsit, & quia nudus à miniſtris profugit. Non collimabant in raptorem, ſed in profuturam veſtem; quia ſub larva iuſtitiæ ſtudium utilitati: liberque fur evaſit, cùm ſindonem ſublatam reliquiſſet; igitur nullum illis ex captura furis commodum, ſi perſequerentur nudum.

8 Patet in Tobia, in quem detonuit tota Regis furibundi procella. Sennacherib *iuſsit eum occidi, & tulit omnem ſubſtantiam eius*, obnoxij pœnæ læſæ maieſtatis,
Tob. 1. 22.
igitur cadavera ſepeliebat contra voluntatem Regis. Opportunè de *Viduis* cap. 3. Ambroſius: *Æmuli* (ait) *criminum mulctarunt ſtudia virtutum.*
Ambroſ. *Virtus malis ſufficit in diritatem.*
Quid miniſtri vel urgente Rege? Otioſi. Nec comprehendunt, nec in capturam requirunt. Quorſum comprehenſio, dum eius bona deſtinata fiſco? Quo intuitu ſolicitanda captura, ubi non erat ſubſtantia? Dicit contextus. Bonis cunctis imperium Regis innocentem exuit, tuncque Tobias *nudus latuit.*
V. 23.
Exequi debent Principis placitum: quid, ſi decretum? Eius iuſſis debent obedire miniſtri, verùm non interpretari. Cur ergo, eſtò innocentem latere connivent? Nudum undique vident: & licèt Principi cauſa, ut ſuſtolleretur vita; miniſtris non erat cauſa innocentiam cognoſcentibus, quia cauſa virtus, cuius auctorem comprehenderent, modò comprehendere aliquid poſſent; ſed latere indulgent:
Miniſtrorum propoſitum, lucrum & lucrum.
etenim tunc cùm non haberet ſubſtantiam, tametſi peſsimi cognoverunt innocentiam. *Nudus latuit.* O miniſtrorum pietas! O felix nuditas!

Scelus eſt pietas.
Ovid. 6. met. fab. 7.

Sed utilius cogitavit Tobias, dum premens liberavit à miniſtris calamitas. Nudus latuit: liber ex anguſtijs exijt: ſiquidem miniſtrorum non effugeret manus, ni quantunvis innocens, videretur nudus. Miſer eſſet, ſi non eſſet miſer. Nudus latuit, qui ni nudus, non lateret: equidem ſatellites non ſequuntur inquirentes criminoſum, ſed indumentum.

9 Ex varijs perſonis grandis auctoritatis, fictum à Poëtis perornari ſolium Iovis: nimirùm ex Iuſtitia, Æquitate, atque Pudore aſſeſſoribus, uti videbit lector in *Ephemer. Iſag. Auguſt.* à n. 6. & *Septembr.* à n. 3.
Aſſeſſores Iovis.
Felix ſolium, quo Iuſtitia ſedet eminenter & Iudicium, ſocia Æquitate, comite Pudore; igitur ſæpe procax adiatrepſia ex ſuperioritate: pervicatia ex indigna prorſùs iudicatura, qua fovetur inſolentia: ita ut qui
Inſolentia ex dignitatis munere.

qui privus ſine capite ; in throno appareát immodeſtè ſine fronte. Alios etiam aſſeſſores Iovis habebat maieſtas, videlicet Averni furias : tres in tres, medius Iupiter, ut veneno & colubris contradicerent, quæ reliqui aſſeſſores iuxta iura decernerent. Unde Virgilius 12. *Æneid.* à v.848.

Serpentum ſpiris ventoſaſque addidit alas.
Hæ Iovis ad ſolium, ſævique in limine Regis
Apparent, acuuntque metum mortalibus ægris.

Virgil.

Furiæ in Solio, iuris rabulæ.

Adi Natal.Comit.3.*Mytholog.* cap.10. Quinam in ſolio Principum furiæ ? Qui dicuntur iuriſperiti, & ſunt rabulæ, advocati iniquitatis, & inimici virtutis. Hi non iudices, ſed apparitores. Hinc Columel. lib. 1. *Sine cauſidicis* (inquit) *ſatis felices fuiſſemus*, Florentius *Emblem.* 34. accinit ex Apuleij ſententia:

Colum. *Et vultures*

Forenſes rabulas vocavit ille
Togatos benè vultures; ſed illud
Inter hos tamen intereſt, & illos;
Quod cadavera vultures vorentur,
Hi vivis quoque detrahant cruorem.

Florent.

Deſcriptio illorum.

Homines ſale inſulſi, diſputationibus faſtidioſi, ineptijs acuti, Minervæ nothi, linguaces, bambaliones, ſine medulla ſenſuum, criſpante ſpumà verborum, aëra verberantes, & cum legibus exleges:

Fluctuque magis mobile vulgus,
Aura tumidum tollit inani
Hic clamoſi rabioſa fori
Iurgia vendens improbus, iras
Et verba locat.

Senec.

Ut ait Senec. in *Hercul.furent.*à v.168.Plura dicemus de horum loquacitate, embolijs, impoſturis, linguà venali & ſtudijs avaritiæ; *Tautolog.*8. *Did.*1. Nonne hi furiæ & infernales, ubi in throno ſedent maieſtatis aſſeſſores?

10 Pende emphaſim in præfatis Virgilij verſiculis. Hi cauſarij, qui cauſidici, vel furiæ,

——*Iovis ad ſolium, ſævique in limine Regis*
Apparent.

Sævus Rex Pluto dicitur, Præſes inferni. Unde huiuſmodi furiæ aſsident Iovis throno, ac inferorum veſtibulo : ſeu potiùs hìc apparent, ibi ſedent. Hìc apparitores, ſatellites, poſtifices, ibi barbati locutuleij aſſeſſores adverſus iuſtitiam ; pudorem & æquitatem, inflati ambitu, quippe necdum apparent in inferno.Pudeāt ergo Principes habere ut aſſeſſores ad ſolium, quibus infernus concedit tantùm veſtibulum. Ex inferno illorum exitus, ut ſedeānt cum Principibus. Ergo expellatur morbus : ſi apparuerint ad thronum, detrudantur in infernum.

Quàm inviſi.

Onocrotalus expellitur etiam ut victima à ſacris, quo in hominibus punguntur æmuli mores. At quid in indicem ? Exponit Iuriſconſultus Alciatus:

Lev. 11.18.

Voce boāt torvà, prælargo eſt gutture, roſtrum
Inſtar habet naſi, multiforiſque tubæ.
Deformem rabulam, addictum ventrique gulæque
Signabit, volucer cum Truo pictus erit.

Alciat. *Embl.*95.

Ad rem hic Claud. Minos : *Rabula* (inquit) *à radendis auribus, vel à rabie, vel à rabi, ideſt, raucitate. Hominem ſignificat, qui cauſam, quam defendit, à iudice contendit extorquere ; ut ſunt patroni illi triviales, & plebeij cauſidici, inter quos qui clamoſiſsimus eſt, putatur alios iudicio ac doctrinà excellere.* Ex nomine peſtis claret. *Onocrotalus.* Onos ideſt Aſinus : Crotalon ſonat crepitaculum; *eò quòd* (ut obſervat hìc Alapid.) *abſonà voce crepitando rudentem aſinum referat.* Si clamoſiſsimi rabulæ onocrotali,qui propter bonum publicum non ſolùm à ſacris, ſed à tribunalibus repellendi : igitur haud verborum & verborum reſonarent crepitacula, ni erga leges quas effutiunt eſſent clamoſa iumenta. Dicunt mira de lente, & quot virtutes in cicere ; ut conſtet unde nomen Ciceronis & Lentuli ſicut à faba Fabij. Verùm quid ad cauſam eiuſmodi nugamenta, & verba ſeſquipedalia? Crotala crotala, verborum bambalionum crepitacula, queis onocrotali rabidè clamant, vel fanaticè delirant, cum iuriſprudentiæ fletu, & audientium riſu : ſiquidem rumpuntur illa; in graviſsima cauſa expectare leges Rhadamathum fulminantem; & audire propudioſè onocrotalum rudentem. Dialecto noſtrà: *Unos aſnos caſcabeles.* Quiſquis audierit ſine intelligentia, pavebit ad voces, arbitrans vim urgentis rationis & legis,ſpecie iuris;ſed potiùs iure ſpecierum, ut demonſtret ſine iudicio cerebrum vacuum, quippe nihil ſolidum mentis, ubi tot ebulliunt ſincipitis vacuitates.Manibus plaudit,femur percutit,pileum movet,manicas quatit, geſtus invertit, digitis ſcribit, corpuſque elevando declinat. Nil mirum: periodus tantę molis erat. Haud paveat vocibus cor. Onocrotalus eſt. Quod videtur legis clamor,emotæ mentis eſt furor.

Claud. Minos.

Alapid.

Ad inſtar quare Onocrotali?

Locutulei.

11 *Prophetæ prophetabant* : dicit noſtra Tautologia. Huiuſmodi clauſulà taxantur rabularum in iure voluntaria gloſſemata. Hi prophetæ prophetantes dicuntur deliri, quippe à dœmone afflati. Cauſidici, dum prophetant, non prophetant, ſed delirant: ſiquidem quod dicere debent lege, dicunt furore. Haud loquor de blandimine ſententiarum in Principem, quippe tunc faciunt themeſphoram ambitionem:de quo Gregor. Naziancen.*Orat.*1.in Iulian. *Alios* (inquit) *honoribus capiens, nimirùm illos,qui nullam altam legem, quàm Principis volantatem agnoſcunt.*Non novum eſt, Febrem cultam in Palatio. Vide Roſin.*Rom. antiq.* lib. 2. cap.21.Plin. *lib.* 2. *cap.* 7. & Valer.Maxim. *lib.*2.*cap.*5.ex febre phreneſis, ex phreneſi furor oritur:febriſque in Palatijs propenſiſſimè adoratur ; quoniam ibi frequenter viget Principum amentia, proterve in furorem adorandi delitia. Sententia quæ inſenſato,imprudenti,vel furioſo potenti Præſidi placuit;quippe ſemel,ſemper ſedet.Ni appareat error,ſpeciem delebit furor:confirmandus eſt legibus,ut vitium reſplendeat virtus: at ſi leges defecerint, latarum torqueatur ſenſus,ut velint nolint,dicant non quod dicunt,ſed quod delirantes volunt. *Pace enim* (inſit Senec.4. de *Benef.*cap.28.) *homicidæ fruuntur : ſua repetunt,etiam qui aliena rapuerunt : legum præſidio qui plurimum in illas peccarunt,proteguntur* : Firmant itaque decretis ac decretis adoratam febrem,coloribus & coloribus puerilem temeritatem;ut appareat duntaxàt iuxta leges vivere, qui delirat principatu ſine freno ac ſine lege. Reſpuit indictum,quod ſemel à tonante fulminatum.Eſtó cœlum tonet.Caligula in cœlum ſurget. Auctoramen Præſidis primum in apicibus iuris. Fovenda febris : & ne in errore cognoſcatur delirantis furor; lege fictà & auctoratà, furore percito maior innoteſcit error.

Deliri.

3. Reg. 21. 10.

Gr. Naz.

Febris culta.

Furor Præſidum ne langueat auctoritas, quam deturpavit temeritas.

Senec.

12 Nihilominùs in conſcientiæ ſpeculo,etſi fulciatur decretis, clarè videtur quid delirat amuſsis : & ut errata colorentur in errorem ex errore, vallati voluminibus ſolicitantur tabulæ.Quid tunc pompoſi, quantunvis cognitis furore & temeritate? Minimè proponunt furoris reſipiſcentiam, ſed facibus flammam, ridentes conſulentis ſtultitiam, reſpicientis corditùs in technis iuſtitiæ ſpeciem,dum ipſemet cognoſcit furoris temeritatem.Subodorantur munera,& titillat deſipientis potentia. Læſum cognoſcunt cerebrum, & ad ſolamen iuris centones applicant pharmacum ; cuius medelà conſulentis & cōſulti apparēt capita vacua.*Securè procedimus?*dicit conſulens: quid inhians iuriſcōſultus,ſeu furiſconſultus, ſeu furoriſconſultus,barbà preſsà?*Iuſtitia*(dicit)*perſpicua. In corpore iuris huiuſmodi cauſæ nec ſpecies:cæterùm inveniet ſtudium amantis;quippe mea interſunt, ne dedecora tanto Præſidi appingantur.Difficilis,fateor,exitus cauſæ:ſed ius, ni fallor, clarius exibit Sole, ut quæ negare non poſſumus, ſaltem coloribus excuſemus. Ergo in ſtudium,ne qui cognoſcunt præcipitem,proclament indignitatem.Eſt mihi cura tui:ſit tibi cura mei.*Hoc ſplenio, quaſi vulnere medicato, furens furioſiùs incedit,minatur vulnus buccis crepantibus,quatit ſalivam, parit arrogantiam,lactat inſolentiam, quia cauſa eſtò nuda veritate,non caret ſpecie, quin curet de Dei exactione tribunalis, cùm omnia nuda & aperta ſint eius oculis.

Lingua rabularũ biſulca, & illorum ſine rubore impudentia

Et blatteratio.

13 Procedit rabula,ut cauſam muniat;ſed quæ in ſtudio in leges non blatterat gloſſarum præſtigijs, quia ſubolet carnem in corpore iuris?

Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?
Delphinum ſilvis appingit, fluctibus aprum.
In vitium ducit culpæ fuga.

Horat. de *Art.* v. 30. & 138.

Nonne ſatius cognoſcere errorem,quàm cognoſci ſimul furentem & delirantem? Dicebat Cynicus Platoni ſcribenti de legibus, apud Eraſm.in eo,d.n.12. *Si interrogaris, quot ſint duo & duo:reſpondes, Viginti.* Ita bombalobombax in boātu.Tumet, ineptit: ingenioſè,ſi Dijs placet!Nihil ad rem,ſed falſæ rerum imagines ampullatæ voces, iuris quiſquiliæ ventoſa loquacitate, ſententioſæ leves & ludicræ,inanes ſoni,legum fuci,vera deliria, & emotæ mentis vivida ſimulacra, queis fraudem legum legibus verſat, atque mendacia iuris perſonà colorat, quaſſato cerebro in commentum, quo præclarum ratiocinium. Optimè Plautus in *Trinum.*Act.4. ſcen.3.à v.30.

Eraſm.

Vacuitates.

Mores iam leges perduxerunt in poteſtatem ſuam.
Ea miſeræ ad parietē ſunt fixæ clavis ferreis,
Ubi malos mores affligi nimis fuerat æquius.

Plaut.

Æquius ſanè,quod ubi leges,afligerentur rabulæ,ut illorum expirarent mores,& non deciperent inſipientes malæ cauſæ peſsimi patroni;quippe nonnunquàm illorum patrocinium inquirunt improbi, allectorum avaritia,qua recta curva,& curva recta;igitur quæ debet eſſe rationis,urget inepta metaphyſica ſubtilitas, quoniam munerum vel nummorum ſonat pro textu pluralitas. *Si naribus afflaverit aura marſupij*(ſubdit Flor.d.)*confeſtim illos videris, penuria Laomedontis, Ulyſsis argutias,Sinonis fallacias, & pietatem Pygmalionis adhibere, & ſpumà verborum.*Iuſtius fuiſſet verberum,ut ab aliquibus Imperatoribus fulminatum;igitur huiuſmodi lues pacis Reipubl.atque civium exitium. Quid legiſperiti commenti non ſunt in innocentiæ inſidias,& ut liberaretur improbus Barabbas ? Quid Pilatus Cauſidicus nugiven-

Leges fingunt & figunt clavis crumenæ.

Quàm avari Florent.

Embolia.

vendulus, qui cauſam actis non invenit, & poſt invenit volens Principibus furentibus ſatisfacere, & amicitiam Cæſaris non dimittere? Conveniunt quæ non erant convenientia teſtimonia cauſa non invenitur in lege, & ſecundum legem debet vel innocens mori. Quid non facerent actores potentes rabula iudice, dum illorum propoſitum de medio innocentem tollere? Adorabant febrem; ac pro Dei zelo proprium & cognitum defendebant errorem.

14 Præcipitium & cauſam dicit faſtidiens David. *Uſque quò gravi corde? Utquid diligitis vanitatem & quæritis mendacium?* Perperàm cuncta decreta, ubi ſtabiliuntur uti leges errata, gravitate cordis & levitate Præſidis, fulcimine rabulæ, iure crumenæ,

Pſalm. 4. 3.

Gratia pro rebus meritò debetur ineptis?
Turpe reos emptâ miſeros defendere lingua.

Ovid. 3. Am. Eleg. 10. à v. 39.

At cur in decretis potentum, iungit Pſaltes vanitatem & mendacium? An quia illorum maieſtas fucata futilitas, & mendacium infularum vanitas? Arbitror ſocietatem utriuſque, pro cordis in delirijs ſtudioſa vanitate. Cum exleges vivant intendunt videri legiſlatores, & illorum actiones eſſe leges. Leges taxant, quòd ſine lege vivant. Ipſis legibus notatur error, ſed quæritur erroris color; ne videatur errans, in quo Superioris auctoritas, quippe conſervanda peccatoris delinquentis; quaſi impeccabilis vanitas; igitur ſi ſanctificetur, excuſabitur; cùm ſatius eſſet, reſipiſci, quàm errorem fulciri vanitatis honore. Patet cunctis delirantis poteſtate præcipitium. In vulnus ut ſit decus, quæritur in rabulis artificioſum mendacium; ut intemerata emineat in ſolio vanitas, licèt deliraverit temeritas.

Vanitas inſolentis hypocriſis infulatæ.

Si vis lucrari cauſam, ſatiare patronos
Convenit, & donis frangere Cauſidicos;

Rab. Text. Epigr. 6.

Satiantur, munerantur, cumulantur, ut propter vanitatem potentis Præſidis, deaurentur flagitia, quaſi regulæ iuris: iungitque Pſaltes in huiuſmodi articulum vanitatem & mendacium; quoniam propter rabularum ex iure mendacia, falſiſsima teſtimonia, & legibus impoſturas; ipſis flagitijs comitur turpis maieſtas, atque fovetur improborum vanitas. Ex ficto iure mendacia non ſunt iuſtitia. Iuſtitia, pœnis diluere, qui tranſgreſſores, peccato: igitur peccata ſacrare mēdacijs, cauſidicorum technis, non eſt honor dignitatis, ſed pravitas gravis cordis. Hinc qui vident, nihil in dignitate exemplis ducti non audent; fractis legibus ad lubitum; etenim habent in rabulis ſplenium, ut vulnera ſint decora, & *ſperent in calumnia*, ut ait Propheta: cuius felici exitu, legum ludibrio, procumbunt æmuli in errores, temeritates, deliramenta, furentium in dignitate flagitia; quoniam non reſpiciunt legem, ſed vanitatem. Sunt eiuſmodi cauſidici, ſeu claſsiarij ad certamina invitantes, potiùs prædones, *mendaces in ſtateris, ut decipiant ipſi de vanitate in idipſum* (de quo loc. cit. n. 7.) omninò puelluli dicaculi, audaculi, ridiculi, qui alijs poma comedentibus, ac opiparè cœnantibus, putamina & cortices muſcis præripiunt, & avidiſsimè appetunt. Meminiſſe debent Papiniani, qui iuſſus à Caracalla homicidium fratris diluere, dixiſſe fertur: *Non tàm facile, parricidium excuſſari poſſe, quàm fieri.* Adi Salmuth, d. Meà ſententia ſunt dæmones corporati, & ab inferis, ut illuc redeant, expulſi; in quorum conſortio mundus delirus vagatur, dum illorum arca inexplebilis impletur. Cum illis graſſantibus & graſſatoribus, ut ait Plaut. d. v. 25.

Gliſcunt Superiorum ſcelera, quia impunita.

Iſai. 30. 12

Rabulis commovetur mundus in furorem.

Faciliùs flagitia fiunt, quàm excuſantur.

Nunc mores nihil faciunt;
Nil licet, niſi quod lubet.

Plaut.

TAUTO-

TAUTOLOGIA SEXTA.

Utrùm vivere queam de infirmitate mea hac. 4. Reg. 1. v. 2.

EXPOSITIO LITERÆ.

1 FILIJ frequenter patriſſant, ſed Ochozias etiam matriſſavit: equidem ſi pater eius impius Achab propter uxorem Iezabel, propenſus maximè in Baäl; filius utriuſque Ochozias propter matrem addictus in Beëlzebub. *Vir peſſimus, & utrique parenti omninò ſimilis*: ait Ioſeph. lib. 9. *Antiq.* cap. 1. Unde Iuvenal. *Satyr.* 14. verſ. 33.

Ioſeph.

Sic natura iubet: velociùs & citiùs nos
Corrumpunt vitiorum exempla domeſtica, magnis
Cùm ſubeunt animos auctoribus: unus & alter.

Iuvenal.

Pronus Ochozias, non tantùm in parentum vitia, ſed præceps. Videamus animo, opéreque repetentem exempla ſuorum. Malitia quippe non mutatur in melius, ſed in aliud. *Non expectant uno loco vitia* (inquit Senec. 1. de *Benefic.* cap. 10.) *ſed mobilia & inter ſe diſſentientia tumultuantur; pellunt invicem fuganturque.* Deaſtro enim præfato deditus operosè Rex genitricis ſtudio: & cùm caſu ruiſſet è cœnaculo, gravique corporis alliſioni iacuiſſet in lectulo; pro prognoſtico validæ infirmitatis, conſulere decrevit Beëlcebub, cuius templum erat in Accaron, An ex illa graviſsima corporis affectione poſſet in ſtatum priſtinum revaleſcere: ceciderat enim *per cancellos cœnaculi ſui.*

Mores parentum in filijs. Senec.

Verſ. 2.

2 Per huiuſmodi cancellos intelligunt plures Expoſitores murum reticulatum ferreum vel lapideum (Noſtrates; *Balauſtres*) quem Deus apponi iuſsit in tectis, ideſt, tabulatis ſeu ſtratis domus ſublimioribus (Vernaculè: *Solanas*, *Azoteas*) quæ ſuperiora ambulacra, & ſolaria, loca ſpacioſa & ſine obice pervia in cœli liberiorem aſpectum; & aliquando uſurpata in ſcandalum, ut queritur Dominus: *Adorant ſuper tecta militiam cœli.* Sophon. 1. 5. Frequentiùs in laxationem animi & amicorum convictum: in quem locum, ne per adyta, interiora domus fieret tranſitus, gradus fabricabantur extrorſùm. Vide quæ diximus, *Tom. præc. T.* 10. *n.* 35. Græcè dicuntur *Triſtega* & *domata*: hoc eſt altior contignatio, de cuius uſu Hieronym. *Epiſt.* 135. infit: *In Palæſtina enim & Ægypto non habent in tectis culmina, ſed domata, quæ Romæ vel Solaria vel Mœniana vocant: ideſt, plana tecta, quæ tranſverſis trabibus, ſuſtentantur.* Unde ibid. dicit *Doma*, *tectum ædificij*, dum Actor. 10. 9. *Aſcendit Petrus in ſuperiora.* Lex de præcavendo præcipitio fulminatur. Deuter. 22. 8. *Cùm ædificaveris domum, facies murum tecti per circuitum; ne effundatur ſanguis in domo tua, & ſis reus labente alio & in præceps ruente.* Alij per cancellos intelligunt pergulas, podia, aut apodiamenta. Vulgò, *Balcones voleados* His ergo ratiocinijs ſuffragari refugio, quippe ſi è tanta eminentia lapſus fuiſſet, ſanequàm allideretur: ideoque aptiùs periodus explicatur ab Abulenſ. & Pagnin. per Hypallagen: quatenus ruina per *Cancellos cœnaculi*, ſit lapſus per cancellos in cœnaculum. At quomodò? Exprimit perſpicuò Ioſeph. d. *Accidit* (ait) *ut Ochozias de ſolario domus ſuæ deſcendens, per gradus prolaberetur.* Siccine credibile; igitur cùm deſcendens niteretur ſuper tranſennas ſcalæ, quæ erat inter cœnaculum & tectum (Nos *Varandillas*) divulſis è propria ſede, pondere corporis, impulſu prolapſus eſt inferiùs, nimirum in cœnaculum proximum. Quod ſic vel ſic accidiſſet, noſtra non intereſt, niſi ob textus claritatem: inconcuſſum profectò, ex lapſu in corporis fuiſſe graviſsimum ictum, cuius à Beëlcebub ſcire avidè ſolicitavit exitum.

Qui ſint cœnaculorum cancelli?

Quæ dicantur in Scriptura Tecta? Hieronym.

Hypallage. Ioſeph.